

ODGOVORI NA POGOSTA VPRAŠANJA V POVEZAVI Z UKREPI ZA BLAŽENJE EPIDEMIJE KORONAVIRUSA

Pripravili:

- Pravna služba Združenja delodajalcev Slovenije
- Služba za prejeme iz delovnih razmerij Združenja delodajalcev Slovenije
- Služba za davke in prispevke Združenja delodajalcev Slovenije

Ljubljana, 5. maj 2020

- ▲ *Dokument vsebuje odgovore strokovnih služb Združenja delodajalcev Slovenije – ZDS na pogosto zastavljena vprašanja, pri čemer so informativni odgovori pripravljene na podlagi splošno veljavnih predpisov. ZDS ne prevzema odgovornosti za posledice, nastale zaradi njihove uporabe. ZDS prav tako ne prevzema jamstva za pravilnost lastnega tolmačenja predpisov in opozarja, da lahko sodišča in upravni organi pri svojem delovanju zavzamejo drugačno stališče.*
- ▲ *Dokument upošteva sprejeti Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije covid-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP-A), ki je bil dne 30.4.2020 objavljen v Uradnem listu RS.*
- ▲ *Dokument bomo sproti dopolnjevali z novimi odgovori oziroma pojasnili. O vseh dopolnitvah vas bomo obvestili preko spletne strani www.zds.si in sistema E-obveščanja.*

ČAKANJE NA DELO

- 1. Pri delodajalcu, ki je delavce odredil na čakanje na delo iz poslovnih razlogov, se bistveno spremenijo potrebe po opravljanju dela in delavcem zopet lahko zagotovi delo iz naslova pogodbe o zaposlitvi v polnem obsegu. Kako mora delodajalec ravnati?**

MDDSZ v dopisu št. 1001-789/2020/2 z dne 21. 4. 2020 pojasnjuje, kako mora delodajalec ravnati kadar delavca v času čakanja na delo iz poslovnih razlogov začasno napoti na delo. MDDSZ je poudarilo, da je takšno situacijo treba razlikovati od možnosti vrnitve na delo do sedem dni v tekočem mesecu, kot jo predvideva drugi odstavek 24. člena ZIUZEOP. Ministrstvo poudarja, da v kolikor se bo pri delodajalcu v kasnejšem obdobju zopet pojavila potreba po začasnem čakanju na delo zaradi poslovnega razloga, bo delodajalec lahko ponovno uporabil ukrep začasnega čakanja na delo na podlagi ZIUZEOP, v kolikor pa bo do takšne situacije prišlo po prenehanju interventnih ukrepov po tem

zakonu, pa bo delodajalec lahko uporabil ukrep začasnega čakanja na delo na podlagi 138. člena Zakona o delovnih razmerjih.

Nadalje ministrstvo pojasnjuje, da instituta začasnega čakanja na delo doma delodajalec ne more uporabiti na način, da bi delavcu ob tem ukrepu zagotavljal delni obseg delovne obveznosti (da bi bil npr. delavec za 4 ure na začasnem čakanju, 4 ure pa bi delal), saj je ukrep vezan na presojo poslovnega razloga, ta pa je podan, če gre za prenehanje potreb po opravljanju dela iz pogodbe o zaposlitvi v časovnem obdobju, za katerega delodajalec delavca napoti na čakanje z namenom ohranitve zaposlitve, (torej namesto odpovedi pogodbe o zaposlitvi) in je vezan na polni obseg delovne obveznosti delavca.

Ukrep začasnega čakanja na delo na podlagi ZIUZEOP se lahko uporabi tudi v primeru sklenjene pogodbe o zaposlitvi za določen čas, v kolikor delodajalec delavcu začasno ne more zagotavljati dela zaradi posledic epidemije.

2. Ali lahko oseba dela za 2 uri, preostalih 6 ur je na čakanju?

Zakon v tem primeru ne omogoča povračila nadomestila plače. (Odgovor Zavoda RS za zaposlovanje **8.4.2020**)

3. Ali lahko uveljavljamo povračilo izplačanega nadomestila plače za direktorja podjetja?

Da v kolikor je direktor vključen v obvezna socialna zavarovanja kot zaposlena oseba po zavarovalni podlagi 001. (Odgovor Zavoda RS za zaposlovanje **8.4.2020**)

Poslovodna oseba gre lahko na začasno čakanje na delo, če je v delovnem razmerju, oziroma če ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi in je v obvezna socialna zavarovanja vključena po zavarovalni podlagi 01 (ne pa tudi po zavarovalni podlagi 040, ker v tem primeru ni v delovnem razmerju). (Odgovor **MDDSZ, št. 1001-1114/2020/2 z dne 29. 4. 2020**)

4. Ne vemo, koliko dela bomo imeli naslednji mesec. Ali lahko oddamo vlogo za delavce na čakanju za vsak mesec?

Da, če boste želeli uveljaviti pravico do povračila izplačila nadomestila plače za dodatne oz. druge delavce je potrebno oddati novo vlogo za te delavce. Zahtevki bodo mesečni, datumi in vsebina zahtevkov bo obrazložena v sklepu o pravici do povračila. (Odgovor Zavoda RS za zaposlovanje **8.4.2020**)

5. Ali na našo pravico prejemanja povračila nadomestila, vpliva dejstvo, da zaposlenim nismo izdajali pisnih napotitev na čakanja na delo, čeprav smo jih na čakanje na delo napotili.

Pred napotitvijo delavcem na čakanje na delo, je potrebno vsakemu posebej izdati pisno napotilo. Če delodajalec s tem dokumentom ne razpolaga, ne bo mogel uveljavljati pravice do nadomestila na Zavodu za zaposlovanje, kar izhaja iz tretjega odstavka 29. člena ZIUZEOP.

6. Delodajalec bi/je zaposlene napotil na čakanje na delo doma, zaradi zmanjšane obsega dela pri delodajalcu zaradi nastale izredne situacije. Iz sprejetega »interventnega mega zakona« je razbrati, da delavci, ki so napoteni na čakanje, naj ne bi imeli pri neenakomerni in začasni prerazporeditvi delovnega časa presežka ur v referenčnem obdobju. Kaj to pomeni v konkretnem primeru, da ima delavec v neenakomerno razporejenem delovnem času pred napotitvijo na čakanje na saldu ur npr. 24 ur, ki naj bi jih koristil v mesecu juniju? Ali lahko ima v takem primeru delavec saldo ur ali ne, kajti od tega je odvisno povračilo nadomestila delodajalcu v skladu z zakonom?

Če izhajamo iz veljavnega ZIUPPP, potem zaposlenih, katerih delovni čas je neenakomerno razporejen in imajo višek ur, delodajalec ne sme napotiti na čakanje na delo oziroma prva alineja šestega odstavka 2. člena ZIUPPP določa: *»Pravice do delnega povračila izplačanih nadomestil plače iz prvega odstavka tega člena ne more uveljavljati delodajalec:– dokler imajo delavci, napoteni na začasno čakanje na delo po tem zakonu, pri neenakomerni razporeditvi in začasni prerazporeditvi delovnega časa presežek ur v referenčnem obdobju v skladu s tem zakonom ter se presežek ur z ustrezno neenakomerno razporeditvijo in začasno prerazporeditvijo delovnega časa lahko izravna; medtem ko sprejeti t.i. »Mega zakon« dane prepovedi ne navaja več.*

7. Ali je možno, da je delavec s statusom invalida odrejen na čakanju na delo?

Tudi varovane kategorije delavcev so lahko napotene na čakanje na delo.

8. Kako ZIUZEOP-A spreminja pogoje uveljavljanja povračila nadomestila za delavce, ki so doma na čakanju iz poslovnih razlogov?

22. člen ZIUZEOP, kot je spremenjen z ZIUZEOP-A, določa sledeče,¹ pri čemer bo takšna sprememba tudi retroaktivno veljala od 13.03.2020 dalje:

¹ V zvezi z zgoraj navedenim zaradi boljšega razumevanja podajamo pojasnila predlagatelja ZIUZEOP-A k zakonodajnim spremembam:

Predlagana sprememba drugega odstavka 22. člena, ki določa prihodkovni pogoj upravičenosti do pomoči, razrešuje problematiko ugotavljanja upravičenosti pri tistih delodajalcih, ki ne poslujejo celo leto, imajo sezonsko naravo dejavnosti, ali v letu 2019 niso poslovali. Primeroma bo delodajalec, ki je pričel s poslovanjem avgusta 2019, izračunal pogoj iz drugega odstavka na način, da bo prihodke leta 2019 delil s številom mesecev poslovanja v letu 2019 (5 mesecev) in jih primerjal s povprečnimi mesečnimi prihodki v letu 2020 (prihodki leta 2020 deljeno z 12 meseci).

(1) Pravico do ukrepa iz prejšnjega člena lahko uveljavlja vsak delodajalec v Republiki Sloveniji, razen:

- neposredni ali posredni uporabnik proračuna Republike Slovenije oziroma proračuna občine, katerega delež prihodkov iz javnih virov je bil v letu 2019 višji od 70 %,
- delodajalec, ki opravlja finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in ima več kot deset zaposlenih na dan 13. marca 2020,
- tuja diplomatska predstavništva in konzulati, mednarodne organizacije, predstavništva mednarodnih organizacij ter institucije, organi in agencije Evropske unije v Republiki Sloveniji.

(2) Do ukrepa so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo po njihovi oceni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije upadli za več kot 10 % glede na leto 2019. Če niso poslovali v celotnem letu 2019 oziroma 2020, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni

Do pomoči so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo njihovi povprečni prihodki v letu 2020 primerjalno glede na leto 2019 podli za več kot 10 %. Če niso poslovali v celotnem letu 2019 oziroma 2020, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki leta 2020 znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020. Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne celotno pomoč.

Odstotek upada prihodkov v letu 2020 glede na preteklo leto je utemeljen na namenu ukrepa, upošteva ostale sheme pomoči, ki so že uveljavljene ali se še pripravljajo za gospodarstvo. Ukrep je prvenstveno namenjen blažitvi nelikvidnosti zaradi epidemije in bo predstavljal nepovratno pomoč le tistim, ki bodo zelo prizadeti in bi jim odpravljanje posledic iz lastnih ali najetih sredstev lahko ogrozilo nadaljnje poslovanje. Slednje je predvideno le za primere bistvenega zmanjšanja prihodkov v letu 2020 zaradi epidemije, ki je določeno v višini vsaj 10 % glede na prihodke v relevantnem preteklem obdobju. Za vse ostale pa ukrep predstavlja likvidnostno pomoč v obliki brezobrestnih povratnih sredstev.

Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne celotno pomoč.

Prihodki, ki se upoštevajo pri ugotavljanju izpolnjevanja pogojev po tem členu, so čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, to je po ZGD-1, SRS in MSRP. Te prihodke upravičenci primeroma izkazujejo v obrazcu Podatki iz izkaza poslovnega izida, ki ga predlagajo AJPES, v postavki AOP 110 – A. Čisti prihodki od prodaje. Za samozaposlene, ki so delodajalci, se med prihodke vseh tudi prihodki iz naslova zavarovanja za starševsko varstvo (materinsko, očetovsko in starševsko nadomestilo).

Dodaja se tudi nov četrti odstavek, ki ureja upravičenost humanitarnih in invalidskih organizacij do povračila nadomestil plač. Predviden splošni finančni pogoj glede upada oziroma rasti čistih prihodkov od prodaje je namreč zanje neustrezen. Več humanitarnih in invalidskih organizacij nima nobene tržne dejavnosti/prodaje. Pri njih zato zaradi epidemije ni in ne bo prišlo do upada čistih prihodkov od prodaje in ne bodo mogle izpolniti pogojev za upravičenost do državnega povračila nadomestil. Vseeno pa so bile prisiljene ustaviti določene dejavnosti in programe ter posledično napotiti določen del zaposlenih na čakanje na delo. Gre večinoma za programe, ki se sicer pogodbeno financirajo iz javnih sredstev, pri čemer nadomestila za čakanje v okviru javnega financiranja ne bodo povrnjena, ker se po pogodbah financira samo izvedene aktivnosti. Delno pa gre za programe in zaposlitve, financirani iz donacij, ki so v času epidemije prav tako upadle. Po drugi strani pa so te organizacije izjemno obremenjene s stroški za pomoč, ki je povezana z odpravljanjem posledic ukrepov in epidemije.

prihodki leta 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020. Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne prejeta sredstva na podlagi ukrepa.

(3) Prihodki iz prejšnjega odstavka so čisti prihodki od prodaje, ugotovljeni po pravilih o računovodenju, ter nadomestila iz zavarovanja za starševsko varstvo.

(4) Do ukrepa iz prejšnjega člena so upravičeni tudi tisti delodajalci, ki ne izpolnjujejo in ne dosežejo pogoja iz drugega odstavka tega člena in imajo status humanitarne organizacije po Zakonu o humanitarnih organizacijah (Uradni list RS, št. 98/03 in 61/06 – ZDru-1) ali status invalidske organizacije po Zakonu o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/02 in 61/06 – ZDru-1).

Delodajalci, ki so tozadevno svoje vloge že oddali, bodo obravnavani po novem zakonu, če so posledice po novem zakonu za njih ugodnejše. Pri tem se za ugodnejšo rešitev šteje zlasti tista, katere uresničitev ne bi imela za posledico postopka vračila državne pomoči. (novi 51. člen ZIUZEOP-A)

Upoštevati pa je, da ZIUZEOP-A, ki je bil sprejet v DZ in še ni objavljen, predvideva novo določbo 20.a člena, ki ureja pogoje dodelitve državne pomoči in glasi:

»(1) Ukrepi iz 1., 11. in 13. poglavja ZIUZEOP ter iz 63., 72., 73., 74. člena ZIUZEOP se izvajajo v skladu s točko 3.1 Sporočila Komisije Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (v nadaljnjem besedilu: Začasni okvir), ob upoštevanju naslednjih pogojev:

- do javnih sredstev niso upravičeni subjekti, ki so bili dne 31.12.2019 že podjetja v težavah, kot so opredeljena v 18. točki 2. člena Uredbe Komisije (EU) št. 651/2014, spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2017/1084 o spremembi Uredbe (EU) št. 651/2014 in o spremembi Uredbe (EU) št. 702/2014/EU, (v nadaljnjem besedilu: Uredba 651/2014/EU);

- skupni znesek javnih sredstev ne sme preseči 800.000 eurov na posamezno podjetje, ali 120.000 eurov na posamezno podjetje, dejavno v sektorju ribištva in akvakulture, ali 100.000 eurov na posamezno podjetje, dejavno na področju primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov. Vsi navedeni zneski morajo biti izraženi kot bruto zneski pred odbitkom davkov ali drugih dajatev;

- javna sredstva, ki so namenjena podjetjem, dejavnim v ribištvu in akvakulturi, se ne nanašajo na nobeno vrsto pomoči točke (a) do (k) prvega odstavka 1. člena Uredbe Komisije (EU) št. 717/2014;

- ukrepi na podlagi ZIUZEOP-A ne izključujejo dodelitve pomoči de minimis oziroma pomoči, dodeljene v skladu s Splošno uredbo o skupinskih izjemah, v kolikor so spoštovane določbe relevantnih aktov Evropske komisije;

- skupni znesek sofinanciranja istih upravičenih stroškov, ki se financirajo tudi iz drugih javnih virov, ne sme preseči omejitev, določenih z ZIUZEOP-A.

(2) Če skupni znesek javnih sredstev, ki ga prejme veliko podjetje, preseže maksimalno vrednost, določeno v drugi alineji prejšnjega odstavka, se dodeljevanje javnih sredstev iz

podpoglavja 1.1 ZIUZEOP in podpoglavja 1.2 ZIUZEOP tega zakona, lahko izvaja v skladu s točko a) ali b):

a) Javna sredstva za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov se dodelijo v skladu s točko 3.10 Začasnega okvira ob upoštevanju vseh naslednjih pogojev:

- skupni znesek javnih sredstev za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov ne presega 80 % mesečne bruto plače posameznega zaposlenega,
- pomoč je namenjena le za zaposlene, ki bi bili sicer odpuščeni zaradi prekinitve ali zmanjšanja poslovanja, ki je posledica izbruha COVID-19, in
- delovna razmerja zaposlenih, za katere je dodeljena pomoč, se morajo ohraniti v veljavi v celotnem obdobju prejemanja javnih sredstev.

b) Javna sredstva za nadomestilo plače in oprostitev prispevkov se dodelijo v skladu s točko (b) drugega odstavka 107. člena Pogodbe o delovanju Evropske Unije, po predhodni odobritvi ukrepa s strani Evropske komisije. Do pomoči so upravičena podjetja, ki dokažejo, da je dejansko nastala škoda zaradi izbruha COVID-19 presegla skupni znesek nadomestil plače in oprostitve prispevkov iz podpoglavja 1.1 in podpoglavja 1.2 ZIUZEOP. Vlada Republike Slovenije z uredbo podrobneje predpiše metodologijo ocenjevanja škode, pogoje in postopek dodelitve javnih sredstev.«

Slednjič opozarjamo, da ZIUZEOP-A ne spreminja 29. člena ZIUZEOP, ki tako še vedno ostaja v veljavi in ga je treba tudi poslej upoštevati.

9. Vprašanje glede neplačanih zapadlih obveznosti na dan vloge

Če bo iz FURS razviden dolg, potem bo delodajalec dobil negativen sklep. Ima 8 dni časa za pritožbo, enako bo v primeru, če FURS še ne bo izdal odločbe o odlogu plačila ali o obročnem odplačevanju. Če bo delodajalec poravnal dolg po vložitvi vloge oz. bo takrat FURS odobril odlog, potem lahko delodajalec tudi odstopi od vloge in vloži novo vlogo, seveda v roku 8 dni od napotitve delavcev na čakanje. **(Odgovor Zavoda RS za zaposlovanje, 16.4.2020)**

10. Iz petega odstavka 24. člena ZIUZEOP izhaja, da se v pisnem napotilu na čakanje določi čas začasnega čakanja na delo in med drugim določi višino nadomestila plače. Ali je dovolj, če se v pisnem napotilu navede osnova za izračun nadomestila plače in odstotek nadomestila?

Peti odstavek 24. člena določa, da mora delodajalec delavca v pisnem napotilu na začasno čakanje delavca obvestiti o času začasnega čakanja na delo, možnosti in načinu poziva delavcu, da se predčasno vrne na delo, ter višini nadomestila plače. V zvezi z informacijo delavcu o višini nadomestila plače menimo, da je ustrezno, da se delavca seznanijo z višino (odstotkom) in osnovo, od katere bo izračunano njegovo nadomestilo plače, v kolikor delodajalec še ne razpolaga s podatkom o znesku dejanskega nadomestila plače. **(Odgovor MDDSZ, št. 1001-1114/2020/2, z dne 29. 4. 2020)**

KRIZNI DODATEK

11. Ali so do kriznega dodatka upravičeni vsi delavci, ki delajo?

Po 33. členu Zakona o interventnih ukrepih za zavezitev epidemije covid19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo so do kriznega dodatka upravičeni le tisti delavci, ki opravljajo delo in so prejeli zadnjo mesečno plačo v znesku, ki ni bil višji od trikratnika bruto minimalne plače, to je v višini 2.821,74 €.

Zaposleni pri neposrednih in posrednih uporabnikih proračuna Republike Slovenije in občinskih proračunov ter zaposleni pri delodajalcih, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in imajo več kot deset zaposlenih na dan 13. marca 2020, ter zaposleni pri tujih diplomatskih predstavništvi in konzulatih, v mednarodnih organizacijah, predstavništvih mednarodnih organizacij ter institucijah, organih in agencijah Evropske unije v Republiki Sloveniji, niso upravičeni do kriznega dodatka.

12. Ali je delodajalec dolžan upoštevati oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v skladu z določbo prvega odstavka 33. člena Zakona o interventnih ukrepih za zavezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP) in izplačevati upravičenim delavcem krizni dodatek, če že vnaprej ve, da bo podjetje delilo dobiček lastnikom in izplačevalo plače iz naslova uspešnosti poslovanja ter nagrade poslovodstvu, ter bo moralo posledično v skladu z določbo 99. člena, prejeta sredstva vračati?

MDDSZEM je Združenju delodajalcev Slovenije 22.4.2020 v dopisu št.: 1001-1387/2020/2 pojasnilo, da so skladno s prvim odstavkom 33. člena ZIUZEOP delodajalci za delavce iz prvega do četrtega in šestega odstavka 14. člena ZPIZ-2 oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v obdobju od 13.3.2020 do 31.5. 2020. Oprostitev prispevkov se izvede avtomatsko in delodajalec po sedaj veljavnem predpisu, kljub zavedanju, da bo podjetje delilo dobiček, izplačalo del plač za poslovno uspešnost oziroma nagrad poslovodstvu v letu 2020, na samo oprostitev ne more vplivati.

Prav zaradi dejstva, da se delodajalec v primeru delne oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost in s tem ukrepom povezano dolžnostjo izplačila kriznega dodatka, ne more prostovoljno odločiti, ali bo uveljavil oprostitev plačila prispevkov za PIZ ali ne, je v ZIUZEOP-A spremenjen 99. člen ZIUZEOP, tako, da delodajalci niso dolžni vračati prejetih oz. oproščenih sredstev, če bo podjetje delilo dobiček, izplačalo del plač za poslovno uspešnost oziroma nagrad poslovodstvu v letu 2020 oziroma za leto 2020.

13. Kdaj se delavcu izplača krizni dodatek?

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitvi njenih posledic za državljane in gospodarstvo določa, da se krizni dodatek izplača ob posamezni plači.

14. Ali so vsi delodajalci dolžni izplačevati krizni dodatek?

Krizni dodatek so dolžni izplačevati vsi delodajalci, ki so pri izplačilu plač oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Neposredni in posredni uporabniki proračuna Republike Slovenije in občinskih proračunov ter delodajalci, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in ima več kot deset zaposlenih na dan 13. marca 2020, ter tuja diplomatska predstavništva in konzulati, mednarodne organizacije, predstavništva mednarodnih organizacij ter institucije, organi in agencije Evropske unije v Republiki Sloveniji, niso upravičeni do ukrepov iz 33. člena ZIUZEOP-A, torej do oprostitve plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in do izplačila kriznega dodatka.

15. Kdaj je delavec upravičen do celotnega in kdaj do sorazmernega zneska kriznega dodatka?

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitvi njenih posledic za državljane in gospodarstvo določa, da delavcu pripada celotni krizni dodatek za posamezni mesec, če opravlja delo vse dni v mesecu po razporejenem delovnem koledarju.

V primeru, ko delavec ne dela ves mesec ali ukrepi ne trajajo ves mesec, je upravičen do sorazmernega dela kriznega dodatka.

Sorazmerni del kriznega dodatka delavcu pripada tudi v primeru, ko ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom. Izjema je samo delavec, ki ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi na podlagi posebnih predpisov oziroma na podlagi 67. člena ZDR-1. Ti delavci so upravičeni do celotnega zneska kriznega dodatka.

V kolikor je delavec določeno število dni odsoten z dela zaradi začasnega čakanja na delo, izrabe letnega dopusta ali zaradi drugih upravičenih odsotnosti, mu za te dni krizni dodatek ne pripada. V tem primeru je upravičen le do sorazmernega dela kriznega dodatka in sicer za čas, ko je dejansko na delu.

Vprašljiv pa je drugi stavek 4. odstavka 33. člena ZIUZEOP-A, ki se glasi: »Delavcu pripada dodatek za prazničen in drug dela prosti dan, določen z zakonom, če bi na ta dan dejansko delal, dodatek pa mu ne pripada za druge oblike odsotnosti z dela.« Razumeti ga je mogoče na dva načina:

- Delavec je na prazničen in drug dela prosti dan upravičen do kriznega dodatka čeprav na ta dan ni na delu, je pa iz letnega razporeda delovnega časa razvidno, da je ta prazničen dan njegov delovni dan,
- Delavec je na prazničen in drug dela prosti dan upravičen do kriznega dodatka samo pod pogojem, da je na ta dan dejansko na delu.

Če sledimo vsebini obrazložitve zakona, kjer je poudarjeno, da »*oprostitev prispevkov po 33. členu lahko uveljavljajo tudi za nekatere delavce, ki ne delajo (npr. ki so na dopustu), medtem, ko imajo obveznost izplačila kriznega dodatka samo za delavce, ki dejansko delajo,*« je bolj verjetna druga razlaga, po kateri je delavec na prazničen in drug dela prosti dan upravičen do kriznega dodatka samo pod pogojem, da je na ta dan dejansko na delu.

16. Kakšna je previdena kazen za neizplačilo kriznega dodatka, ali za nižje izplačilo, če podjetje uveljavlja sofinanciranje države za čakanje iz PIZ prispevke, za tiste, ki delajo?

ZIUZEOP v 32. členu določa, da Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem 21. do 31. člena in drugega odstavka 33. člena tega zakona opravlja Inšpektorat Republike Slovenije za delo v skladu s predpisi, ki urejajo inšpekcijski nadzor. Gre tudi za individualno iztožljivo pravico delavca v sodnem postopku.

ZIUZEOP-A dopolnjuje kazenske določbe na način, da se določa globa, in sicer se:

- z globo od 3.000 do 20.000 evrov kaznuje delodajalec, ki ne izplača kriznega dodatka (drugi, tretji in četrti odstavek 33. člena),
- z globo od 1.500 do 8.000 evrov kaznuje delodajalec, ki zaposluje deset ali manj delavcev, če stori prekršek iz prejšnje alineje,
- z globo od 450 do 2.000 evrov kaznuje odgovorna oseba delodajalca, če stori prekršek iz prve alineje,
- z globo od 450 do 1.200 evrov kaznuje delodajalec posameznik, če stori prekršek iz prve alineje.

17. Kako se izplačuje krizni dodatek delavcem, ki so zaposleni v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitvi njenih posledic za državljane in gospodarstvo določa, da so vsi delavci v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih upravičeni do izplačila kriznega dodatka po enakih kriterijih kot delavci zaposleni pri drugih delodajalcih. Razlika je le v tem, da (samo) za delavce invalide, ki so zaposleni v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih le ti pri Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije lahko uveljavljajo povračilo zneska kriznega dodatka.

Sklad pri odločanju upošteva skupno število invalidov, navedeno v vlogi, vendar največ do števila invalidov kot izhaja iz uradne evidence Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, posredovane skladu, po stanju na zadnji dan v mesecu, za katerega se pravica uveljavlja.

LETNI DOPUST

18. Ali se mora delavec strinjati z delodajalcem, ki mu je odredil koriščenje dopusta v času krize, in sicer najprej celotnega starega in še letošnjega?

Ob obstoječi ureditvi je enostransko odrejanje dopusta sporno. Na to opozarjajo tudi na IRSD (Inšpektorat RS za delo). V pojasnilih MDDSZ, se je ministrstvo opredelilo tudi do letnega dopusta – poglavje 9.

S strani ZDS predlagamo, da se delodajalec skuša z delavci dogovoriti in delavce opomniti, da imajo skladno z določbo 162. člena ZDR-1 lanski dopust možnost izrabiti do 30. 6..

Združenje delodajalcev Slovenije je tako za prvi paket interventne zakonodaje kot za drugega sicer predlagalo možnost enostranske odreditve starega letnega dopusta in sorazmernega dela novega dopusta.

NADOMESTILA IN PREJEMKI

19. Kakšna je osnova za nadomestilo plače v primeru odsotnosti z dela zaradi čakanja?

Nadomestilo plače za čas čakanja na delo je urejeno v 138. členu Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1). Ta določa, da ima delavec v primeru čakanja na delo pravico do nadomestila plače v višini 80 odstotkov osnove iz sedmega odstavka 137. člena. V sedmem odstavku 137. člena pa je kot osnova za nadomestilo plače določena povprečna mesečna plača za polni delovni čas iz zadnjih treh mesecev oziroma iz obdobja dela v zadnjih treh mesecih pred začetkom odsotnosti (če delavec v obdobju zaposlitve v zadnjih treh mesecih ni delal in je za ves čas prejemal nadomestilo plače, je osnova za nadomestilo enaka osnovi za nadomestilo plače v zadnjih treh mesecih pred začetkom odsotnosti; če delavec v celotnem obdobju zadnjih treh mesecev ni prejel niti ene mesečne plače, je osnova osnovna plača, določena v pogodbi o zaposlitvi).

Delavčeva povprečna plača iz zadnjih treh mesecev za polni delovni čas pomeni vse sestavine plače skladno z drugim odstavkom 126. člena ZDR-1, za poln delovni čas.

Drugi odstavek 126. člena določa, da je plača sestavljena iz osnovne plače, dela plače za delovno uspešnost in dodatkov, sestavni del plače je tudi plačilo za poslovno uspešnost, če je le-to dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi.

Pojem "plača za polni delovni čas" pa pomeni, da so iz sestavin plače izvzete tiste, ki se nanašajo na delo, opravljeno preko polnega delovnega časa (torej na nadure).

Osnovo za nadomestilo plače torej predstavljajo vse sestavine plače, skladno z drugim odstavkom 126. člena ZDR-1, zmanjšane za del plače, ki se nanaša na nadure.

20. Kakšno povračilo stroškov prevoza na delo in z dela je dolžan delodajalec izplačati delavcem za prihod na delo od 16. marca 2020 dalje, ko je začasno prekinjen ves javni prevoz potnikov v Republiki Sloveniji zaradi zajezitve in obvladovanja epidemije COVID-19?

Kolektivne pogodbe dejavnosti zasebnega sektorja načeloma določajo, da se delavcu primarno povrnejo stroški javnega prevoza na delo in z dela, če pa možnosti javnega prevoza ni, pa stroški lastnega prevoza.

Ker delavci zaradi ukinitve javnega prevoza od 16. marca 2020 nimajo možnosti javnega prevoza na delo in z dela, jim je za prihod na delo in z dela od tega datuma dalje potrebno obračunati stroške lastnega prevoza. Koliko ta znaša, je določeno v posamezni kolektivni pogodbi dejavnosti oziroma v aktih pri delodajalcu.

Z davčnega vidika velja, da se povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela ne všteva v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja, do višine stroškov javnega prevoza od običajnemu prebivališču najbližjega postajališča do mesta opravljanja dela, če je mesto opravljanja dela vsaj en kilometer oddaljeno od delojemalčevega običajnega prebivališča. Če pa delojemalec iz utemeljenih razlogov ne more uporabljati javnega prevoza, se v davčno osnovo ne všteva povračilo stroškov prevoza do višine 0,18 EUR za vsak polni kilometer razdalje med običajnim prebivališčem in mestom opravljanja dela.

Delodajalec je torej dolžan delavcem za prihod na delo od 16. marca 2020 dalje, ko je začasno prekinjen ves javni prevoz potnikov v Republiki Sloveniji zaradi zajezitve in obvladovanja epidemije COVID-19, delavcem izplačati stroške lastnega prevoza na delo in z dela v višini, kot je določena v kolektivni pogodbi dejavnosti oziroma v aktih pri delodajalcu. Povračilo stroškov prevoza se pri tem ne všteva v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja do višine 0,18 EUR za vsak polni kilometer razdalje med običajnim prebivališčem in mestom opravljanja dela.

21. Ali so delavci, ki delo opravljajo od doma upravičeni do povračila stroška prehrane med delom?

Zaradi zajezitve in obvladovanja epidemije COVID-19 veliko delavcev opravlja delo od doma. Zastavljajo se vprašanje ali so delavci v tem primeru upravičeni do povračila stroška prehrane in v kakšnem znesku. Povračilo stroška prehrane med delom je vezano na dejansko opravljanje dela. Zato so do tega povračila upravičeni vsi delavci, tisti, ki delo opravljajo na delovnem mestu pri delodajalcu in tudi tisti, ki delo opravljajo doma oziroma delo opravljajo na daljavo. Natančne pogoje za povrnitev teh stroškov določajo kolektivne pogodbe. Praviloma se povračilo delavcem prizna, če delo opravljajo najmanj 4 ure na dan.

22. Ali smejo delodajalci zaradi epidemije COVID-19 regres za letni dopust za leto 2020 izplačati po zakonsko določenem roku vendar do konca tekočega koledarskega leta?

Med vladnimi ukrepi, ki so bili sprejeti zaradi obvladovanja epidemije COVID-19 ni vključenega ukrepa, ki bi delodajalcem zasebnega sektorja omogočal, da bi lahko delavcem izplačali regres za letni dopust za leto 2020 drugače kot je to določeno v 131. členu Zakona o delovnih razmerjih in ustreznih členih kolektivnih pogodb dejavnosti. Zato tudi v tem kriznem času velja, da je skrajni rok izplačila regresa za letni dopust 1. julija tekočega leta oziroma za nelikvidne delodajalce 1. november tekočega leta, če je tako določeno v kolektivni pogodbi dejavnosti.

Dodajamo, da je Združenje delodajalcev Slovenije tako ob prvem kot drugem paketu interventne zakonodaje predlagalo tako odlog plačila regresa do 31.12. kot tudi izplačilo regresa za letni dopust v dveh delih.

23. Ali so delodajalci v tem kriznem času delavcem ob prenehanju pogodb o zaposlitvi za določen čas dolžni izplačati odpravnino?

Delavec, ki mu preneha pogodba o zaposlitvi za določen čas, ima pravico do odpravnine po 79. členu ZDR-1. Izjeme pri tem so naslednje:

- pogodba o zaposlitvi je bila sklenjena za določen čas zaradi nadomeščanja začasno odsotnega delavca, opravljanja sezonskega dela, ki traja manj kot tri mesece v koledarskem letu, opravljanja javnih del oziroma vključitve v ukrepe aktivne politike zaposlovanja v skladu z zakonom;
- delavec in delodajalec v času trajanja ali po poteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas skleneta pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas oziroma delavec nadaljuje z delom na podlagi pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas;
- delavec ne sklene pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas za ustrezno delo, ki mu ga je ponudil delodajalec po poteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas;
- delavec po prenehanju pogodbe o zaposlitvi za določen čas pri istem delodajalcu nepretrgoma nadaljuje z delom na podlagi sklenjene druge pogodbe o zaposlitvi za določen čas – v tem primeru se odpravnina izplača za ves čas zaposlitve za določen čas ob prenehanju zadnje pogodbe o zaposlitvi za določen čas pri tem delodajalcu.

Če je tako delavcu prenehala pogodba o zaposlitvi za določen čas, pri čemer ne gre za eno izmed naštetih izjem, delavcu odpravnina pripada. Pri tem noben predpis trenutno ne določa drugačnih obveznosti delodajalca iz naslova odpravnine.

Enako velja tudi za primer odpravnine ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti ter za odpravnino ob upokojitvi.

24. Višina nekaterih prejemkov iz delovnega razmerja se določi na osnovi plače delavca za polni delovni čas, ki jih je delavec prejel v preteklem obdobju. Delodajalca zanima, ali mora v to osnovo vključiti tudi znesek kriznega dodatka, ki ga določa 33. člen ZIUZEOP?

Osnova za izračun določenih prejemkov iz delovnega razmerja je plača delavca. Na primer: nadomestilo plače iz različnih razlogov ali pa recimo različne odpravnine se izračunavajo iz bruto plač delavca v preteklem mesečnem ali trimesečnem obdobju.

Plača delavca je po drugem odstavku 126. člena Zakona o delovnih razmerjih sestavljena iz osnovne plače, dela plače za delovno uspešnost in dodatkov. Sestavni del plače je tudi plačilo za poslovno uspešnost, če je le-to dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi.

V 2. odstavku 33. člena ZIUZEOP je določeno, da delavec, ki je v času veljavnosti tega zakona prejel zadnjo izplačano mesečno plačo, ki ni preseгла trikratnik minimalne plače, prejme krizni dodatek v višini 200 EUR. Določeno je tudi, da je ta krizni dodatek oproščen plačila vseh davkov in vseh prispevkov. Prav zato se krizni dodatek, pa čeprav je imenovan kot dodatek, ne uvršča v skupino dodatkov, ki po drugem odstavku 126. člena Zakona o delovnih razmerjih tvorijo del plače.

Zato se, v kolikor je delavec prejel krizni dodatek, le ta ne všteta v osnovo za izračun ostalih prejemkov iz delovnega razmerja. Ali povedano drugače: izplačilo kriznega dodatka ne vpliva na višino prejemkov iz delovnega razmerja, ker krizni dodatek ni del plače in zato tudi ni vključen v osnovo za izračun kateregakoli drugega prejemka iz delovnega razmerja.

PRISPEVKI IN DAVKI, SAMOZAPOSLANI

25. Ali oprostitev prispevkov (vseh – 22,10 % in 16,10 %) velja za nadomestila čakanje na delo in varstvo otroka že za marec 2020 in ali oprostitev prispevkov PIZ (15,50% in 8,85%) za delavce ki delajo (doma ali na delovnem mestu) – velja za mesec april in maj 2020?

Z ZIUZEOP-A se je spremenilo besedilo prvega odstavka 33. člena ZIUZEOP, tako da je sedaj bolj jasno določeno, na katere plače in nadomestila plač, se oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje nanaša.

Po spremembi besedila prvega odstavka 33. člena, so delodajalci oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko od tistih plač oziroma tistih nadomestil plač, ki bremenijo delodajalca, ki se nanašajo na obdobje veljavnosti ukrepov iz tega zakona, torej na tiste plače in nadomestila plač, ki se nanašajo na obdobje od 13. marca do 31. maja 2020.

Enako obdobje, kot velja za oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za delavce, ki delajo, velja tudi za izplačilo kriznega dodatka.

Za delavce, ki so napoteni na začasno čakanje na delo in za delavce, ki ne delajo zaradi višje sile pa se upošteva drugi odstavek 28. člena ZIUZEOP in so delodajalci za te delavce od nadomestil plač od 13. marca do 31. maja 2020 oproščeni plačila vse prispevkov za socialno varnost.

26. Delodajalec zaključuje obračun osebnega dohodka za mesec marec. Tekom meseca marca so morali zaradi drastičnega upada naročil zaposlenim odrediti čakanje na delo doma. Sedaj jih zanima, kako obračunati prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za te zaposlene na čakanju. Ali prispevke odtegnejo ali ne, glede na to da jih bo država povrnila?

Za delavce na čakanju vse prispevke delojemalca delodajalec odtegne od bruto plače. Jih pa ne plača in jih skupaj s prispevki delodajalca prikaže v REK obrazcu le v koloni »obračunani«.

Za delavce, ki delajo, pa delodajalec ravna enako. Vse prispevke delojemalca odtegne od bruto plače, ne plača pa prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delojemalca in delodajalca in jih prikaže v REK obrazcu le v koloni »obračunani«.

27. Delodajalec želi pravilno obračunati nadomestilo za uporabo lastnih sredstev za delo na domu in nadomestilo za uporabo lastnega orodja, naprav in predmetov za delo na domu. Sprašuje glede REK OBRAZEC: Ali je oznaka vrste dohodka 1109 (Drugi dohodki iz delovnega razmerja)? Ali je vrsta dohodka REK 1150 (Drugi dohodki iz delovnega razmerja)?

Znesek nadomestila za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu se ne všteva v davčno osnovo do višine 5% mesečne plače delavca, vendar največ do višine 5% povprečne mesečne plače zaposlenih v RS. V primeru, da znesek nadomestila presega neobdavčeni znesek, se akontacija dohodnine plača od tistega zneska nadomestila, ki presega neobdavčeni znesek.

Da je nadomestilo neobdavčeno, pa morajo biti poleg zneskovne omejitve izpolnjeni še naslednji pogoji:

- da je nadomestilo določeno s posebnimi predpisi ali na podlagi kolektivne pogodbe oziroma notranjega akta delodajalca,
- da gre za sredstva, ki so značilna, nujna in običajna za opravljanje določenega dela,
- da je nadomestilo določeno na podlagi izračuna realnih stroškov in predstavlja utemeljen in razumen znesek.

Prispevki so se do 31. 12.2019 plačevali od celotnega zneska nadomestila.

Kako je to določeno sedaj po 1.1.2020?

Prispevki za socialno varnost se od 1.1.2020 plačujejo le od obdavčenega dela nadomestila za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu.

Oznaka obdavčenega dela nadomestila za uporabo lastnih sredstev pri delu na domu je v Rek -1 obrazcu 1111. V iRek obrazcu ni posebne šifre za neobdavčena nadomestila in se o teh izplačilih davčnemu organu ne poroča.

28. Ali država plača prispevke ter nadomestilo plač delavcem, ki so na čakanju, med minimalno plačo in povprečno plačo v RS?

Od nadomestil plač delavcem, ki so na čakanju, se prispevki za socialno varnost samo obračunajo in se ne plačajo. Oprostitev plačila prispevkov za socialno varnost velja za obračun nadomestil plač od 13. marca do 31. maja 2020, vendar največ od nadomestila plače do višine povprečne plače v RS za leto 2019. V kolikor znesek nadomestila plače presega ta znesek, se od razlike vsi prispevki za socialno varnost obračunajo in plačajo.

29. Kako poročamo višjo silo zaradi npr. varstva na REK obrazcu za potrebe M4?

Ta nadomestila plač se vpišejo v iRek obrazcu v polje M02.

30. Delavec je na čakanju, država povrne do povprečne bruto plače v RS. Prispevki se samo obračunajo, vrne torej neto nadomestilo za čakanje. Kaj je z dohodnino? Je dohodnina strošek delodajalca? Delodajalca zavezuje Kolektivna pogodba elektroindustrije.

V prvem odstavku 28. člena ZIUZEOP je določeno, da se delodajalcu s strani RS povrne izplačano nadomestilo plače, ki ne presega višine povprečne plače za leto 2019, preračunane na mesec, zmanjšano za prispevke zavarovanca, kar pomeni da bo dobil delodajalec povrnjen znesek izplačane neto plače in znesek plačane akontacije dohodnine.

31. Delodajalec želi mnenje glede tehniki obračuna kriznega dodatka za podjetja, ki delajo:

Delavec je bil npr. v marcu od 13.3.2020 naprej na delu 10 dni (80 ur) in koristil letni dopust 3 dni (24 ur). Ali pa je imel redno delo 80 ur in 24 ur bolniške. Skupaj je v tem obdobju 13 delovnih dni oz. 104 ure. Polni krizni dodatek za marec naj bi bil 120 EUR. Ali v konkretnem primeru obračunati sorazmerni delež $120 * 80/104$, kar znesse 92,31 EUR? Delodajalec meni, da se krizni dodatek izplača samo od rednega dela.

Z mnenjem delodajalca se strinjamo. Krizni dodatek se ne izplačuje za dneve, ko je bil delavec na letnem dopustu ali na bolniški, izplačuje se samo za tiste dneve, ko je zaposleni delal. Podlaga za tako razlago je v besedilu drugega odstavka 33. člena ZIUZEOP, v katerem je zapisano, da delodajalci izplačajo krizni dodatek vsakemu zaposlenemu, ki dela in čigar zadnja izplačana mesečna plača ni presegla trikratnika minimalne plače.

32. Ali je do mesečnega temeljnega dohodka in oprostitve plačila prispevkov upravičen zasebnik, ki zaposluje delavce in zaradi epidemije ne more opravljati dejavnosti oziroma jo opravlja v bistveno zmanjšanem obsegu. Kot razumemo zakon naj bi to veljalo le za samozaposlene zasebnike, ki ne zaposlujejo delavcev.

Po 35. in 38. členu Zakona o interventnih ukrepih za zavezitev epidemije COVID -19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP) ima samozaposlena oseba pravico do izplačila mesečnega temeljnega dohodka in pravico do oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost, če je vključena v obvezno socialno zavarovanje z zavarovalno podlago 005 ali z zavarovalno podlago 040, ne glede na to, ali ima zaposlene delavce ali ne, in pod pogojem, da poda izjavo, da v času epidemije dejavnosti ne more opravljati, oziroma, da jo opravlja v bistveno zmanjšanem obsegu.

Določen je tudi pogoj, da samozaposlena oseba ne izpolnjuje pogojev za zavarovanje tudi po kakšni drugi zavarovalni podlagi, kar pomeni, da je samozaposlitev njihova edina podlaga za vključitev v obvezno socialno zavarovanje.

Po 12. členu Zakona o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (ZIUPP) pa lahko tisti samozaposleni, ki nimajo drugih zaposlenih, in je samozaposlitev njihova edina podlaga za vključitev v obvezno socialno zavarovanje, uveljavljajo pravico do odloga prispevkov za socialno varnost, ki zapadejo v plačilo v mesecu aprilu, maju in juniju 2020. Odložene prispevke pa morajo plačati najkasneje do 31.3.2022.

Gre torej za dva različna ukrepa po dveh zakonih. Tisti samozaposleni, ki nima drugih zaposlenih in ki ni upravičenec do ukrepov po ZIUZEOP, bo lahko koristil ukrepe odloga plačila prispevkov za socialno varnost po ZIUPP.

33. Delodajalec sprašuje, ali lahko za delavce, ki so vključeni v poklicno zavarovanje, prispevke za poklicno zavarovanje po stopnji 8 % ali 8,2 % samo obračuna in jih ne plača, tako kot prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (15,5 % in 8,85 %).

Po ZIUZEOP-A so delodajalci tudi za delavce, ki so vključeni v poklicno zavarovanje, oproščeni plačila prispevkov za poklicno zavarovanje, in sicer od plač in nadomestil plač za obdobje od 13. marca do 31. maja 2020. Poleg obračuna prispevkov za poklicno zavarovanje bodo morali Skladu obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja predložiti tudi vlogo za uveljavljanje oprostitev plačila teh prispevkov. Obliko in način oddaje vloge bo določil upravljalec sklada.

34. Ali samostojni podjetnik, ki koristi starševstvo za otroka do tretjega leta starosti in je na podlagi odločbe CSD na s.p. prijavljen v zavarovanje le za 20 ur na mesec, upravičen do temeljnega dohodka in oprostitve prispevkov?

Po ZIUZEOP-A imajo pravico do pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka in pravico do oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost vsi samozaposleni, ki opravljajo dejavnost na dan uveljavitve zakona in so obvezno socialno zavarovani na podlagi 15. ali 16. člena ZPIZ-2.

Ta pravica ni več vezana na pogoj, da je samozaposlitev edina podlaga za zavarovanje, kar pomeni, da imajo pravico do izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dohodka in pravico do oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost tudi vsi tisti samozaposleni, ki uveljavljajo pravico do sorazmernega dela plačila prispevkov za socialno varnost zaradi dela s krajšim delovnim časom zaradi starševstva.

35. Ali se lahko za delavce, zaposlene pri tujih delodajalcih, ki delo opravljajo na območju RS, uveljavlja oprostitev plačila prispevkov po ZIUZEOP?

V skladu z določbo 28. člena ZIUZEOP so delodajalci s sedežem v RS za delavce, ki so upravičeno začasno odsotni od dela in za delavce, ki ne delajo zaradi višje sile, oproščeni plačila prispevkov za vsa socialna zavarovanja, po določbi 33. člena tega zakona, pa so delodajalci za delavce iz prvega do četrtega in šestega odstavka 14. člena ZPIZ-2, ki delajo, oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Če ima oseba s prebivališčem v RS sklenjeno pogodbo o zaposlitvi s tujim delodajalcem (iz države EU) in delo opravlja v RS, je vključena v obvezno socialno zavarovanje v RS po petem odstavku 14. člena ZPIZ-2 in je po 1. alineji prvega odstavka 152. člena ZPIZ-2 zavezanec za plačilo prispevkov zavarovanca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter po tretji alineji prvega odstavka 153. člena ZPIZ-2, zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Oseba, ki je obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovana po petem odstavku 14. člena ZPIZ-2, je vključena v vsa 4 obvezna socialna zavarovanja (pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti) in je samostojni zavezanec za plačilo vseh prispevkov za socialno varnost (zavarovanca in delodajalca).

Osebe, ki so obvezno socialno zavarovane kot delavci v delovnem razmerju po petem odstavku 14. člena ZPIZ-2 niso po nobenem od členov ZIUZEOP določene kot upravičenci do oprostitve plačila prispevkov za socialno varnost in morajo le-te v celoti plačati. **(dodano 16.4.2020)**

VIŠJA SILA

36. Kdaj lahko delodajalec zahteva povrnitev nadomestila plače delavcem, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile?

Delodajalec lahko skladno z ZIUZEOP ob izpolnjevanju pogojev uveljavlja delno povračilo izplačanih nadomestil plače delavcem, ki dela ne morejo opravljati zaradi višje sile. Zakon vsebuje določbo, ki določa, da izraz višja sila pomeni epidemijo COVID-19. Gre za delavce, ki dela ne morejo opravljati zaradi višje sile, ki je posledica obveznosti varstva otrok zaradi zaprtja vrtcev in šol in drugih objektivnih razlogov ali nemožnosti prihoda na delo zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami.

37. Kateri delodajalci so upravičeni do povračila izplačanih nadomestil plače delavcem, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela?

Glede na določila veljavnega ZIUZEOP lahko pravico do uveljavljanja nadomestil plače, ki ne morejo opravljati dela zaradi višje sile uveljavlja vsak delodajalec v Republiki Sloveniji, razen če je:

- neposredni ali posredni uporabnik proračuna Republike Slovenije oziroma proračuna občine, katerega delež prihodkov iz javnih virov je bil v letu 2019 višji od 70 %,
- delodajalec, ki opravlja finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti.

Prav tako so do pomoči so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo po njihovi oceni prihodki v prvem polletju 2020 upadli za več kot 20 % glede na isto obdobje leta 2019 in v drugem polletju 2020 ne bodo dosegli več kot 50 % rast prihodkov glede na isto obdobje leta 2019. V primeru, da ta pogoj pomoči ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bo dosežen, bo moral upravičenec naknadno vrniti celotno pomoč iz prejšnjega odstavka. V primeru, da niso poslovali v celotnem letu 2019, so do pomoči upravičeni tudi tisti delodajalci, ki so utrpeli:

- vsaj 25 % zmanjšanje prihodkov v mesecu marcu 2020 v primerjavi s prihodki v mesecu februarju 2020 ali
- vsaj 50 % zmanjšanje prihodkov v mesecu aprilu ali maju 2020 v primerjavi s prihodki v mesecu februarju 2020.

Na podlagi sprejetega ZIUZEOP-A pa bodo pravico do povračila izplačanih nadomestil plače delavcem, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela, ne morejo uveljavljati tisti delodajalci v Republiki Sloveniji, ki so:

- neposredni ali posredni uporabniki proračuna Republike Slovenije oziroma proračuna občine, katerega delež prihodkov iz javnih virov je bil v letu 2019 višji od 70 %, ali
- delodajalec, ki opravlja finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in ima več kot deset zaposlenih na dan 13. marca 2020
- tuja diplomatska predstavništva in konzulati, mednarodne organizacije, predstavništva mednarodnih organizacij ter institucije, organi in agencije Evropske unije v Republiki Sloveniji.

Do ukrepa so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo po njihovi oceni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije upadli za več kot 10 % glede na leto 2019. Če niso poslovali v celotnem letu 2019 oziroma 2020, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki leta 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2019. Če v letu 2019 niso poslovali, so do ukrepa upravičeni tudi tisti delodajalci, ki se jim bodo povprečni mesečni prihodki v letu 2020 zaradi epidemije znižali za več kot 10 % glede na povprečne mesečne prihodke v letu 2020 do 12. marca 2020.

Če pogoji iz tega odstavka ob predložitvi letnih poročil za leto 2020 ne bodo doseženi, upravičenec naknadno vrne prejeta sredstva na podlagi ukrepa.

Do ukrepa iz prejšnjega člena so upravičeni tudi tisti delodajalci, ki ne izpolnjujejo in ne dosežejo pogoja iz drugega odstavka tega člena in imajo status humanitarne organizacije po Zakonu o humanitarnih organizacijah (Uradni list RS, št. 98/03 in 61/06 – ZDru-1) ali status invalidske organizacije po Zakonu o invalidskih organizacijah (Uradni list RS, št. 108/02 in 61/06 – ZDru-1).

Seveda pa je potrebno upoštevati tudi določbo 29. člena ZIUZEOP, ki določa, pravice do povračila izplačanih nadomestil plače ne more uveljavljati delodajalec:

- ki ne izpolnjuje obveznih dajatev in drugih denarnih nedavčnih obveznosti v skladu z zakonom, ki ureja finančno upravo, ki jih pobira davčni organ, če ima neplačane zapadle obveznosti na dan vložitve vloge. Šteje se, da delodajalec ne izpolnjuje obveznosti iz te alineje tudi, če na dan oddaje vloge ni imel predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih petih let do dne oddaje vloge;
- če je nad njim uveden postopek stečaja.

Opozarjamo na novo določbo 20a člena ZIUZEOP-A.

38. Koliko znaša višina nadomestila, ko delavec zaradi višje sile ne opravlja dela?

Delavec ima v času, ko zaradi višje sile ne opravlja dela, pravico do nadomestila plače v višini, kot je določena z zakonom, ki ureja delovna razmerja, za primer začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga, kar pomeni v višini 80 odstotkov delavčeve povprečne mesečne plače za polni delovni čas iz zadnjih treh mesecev oziroma iz obdobja dela v zadnjih treh mesecih pred začetkom odsotnosti.

Če delavec v obdobju zaposlitve v zadnjih treh mesecih ni delal in je za ves čas prejemal nadomestilo plače, je osnova za nadomestilo enaka osnovi za nadomestilo plače v zadnjih treh mesecih pred začetkom odsotnosti. Če delavec v celotnem obdobju zadnjih treh mesecev ni prejel niti ene mesečne plače, je osnova za nadomestilo plače osnovna plača, določena v pogodbi o zaposlitvi. Višina nadomestila plače ne sme presegati višine plače, ki bi jo delavec prejel, če bi delal.

Nadomestilo plače ne sme biti nižje od minimalne plače v Republiki Sloveniji.

39. Kakšen je postopek uveljavljanja povračila nadomestila plače delavcem, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela?

Postopek ureja določba 29. člen ZIUZEOP. Delodajalec uveljavi pravico do povračila izplačanih nadomestil plače z vlogo, ki jo vloži v elektronski obliki pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje v osmih dneh od dneva, ko delavec zaradi višje sile ne morejo opravljati dela.

Vlogi delodajalec priloži izjavo za katere pravilnost kazensko in materialno odgovarja, ter dokazila delavcev o upravičeni odsotnosti zaradi višje sile, ki je posledica varstva otrok zaradi zaprtja vrtcev in šol ali nemožnosti prihoda na delo zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami.

Delodajalec, katerega zaposlitve so neposredno ali posredno sofinancirane iz proračuna Republike Slovenije preko posebnih programov in lahko uveljavlja povračilo nadomestila plače le v višini razlike med polnim sofinanciranjem in siceršnja subvencijo, v vlogi navede delež financiranja iz proračuna Republike Slovenije v letu 2019.

Ne glede na rok določen v prvem odstavku 29. člena lahko pravico do povračila nadomestila plače uveljavi delodajalec, ki je napotil delavce na začasno čakanje na delo oziroma pri katerem delavec zaradi višje sile ni mogel opravljati dela že pred uveljavitvijo tega zakona, za obdobje od 13. marca 2020, če vloži vlogo iz prvega odstavka 29. člena v osmih dneh od uveljavitve tega zakona in izpolnjuje vse pogoje za uveljavitev pravice.

Za povračilo nadomestila plače zaposlenim, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela, naj bi bil po informacijah Zavoda za zaposlovanje na njihovi spletni strani (Portal za delodajalce) omogočili oddajo vlog tudi za povračilo nadomestila plače zaposlenim, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela: <https://www.ess.gov.si/obvestila/obvestilo/povracilo-nadomestila-place-zaposlenim-na-zacasnem-cakanju>.

ZIUZEOP-A pa v 52. členu, ki ureja podaljšanje roka za vložitev vloge oziroma izjave, in glasi: Oseba, ki vloge oziroma izjave ni predložila na podlagi šestega odstavka 29. člena in tretjega odstavka 38. člena ZIUZEOP pravočasno, lahko vlogo oziroma izjavo predloži v osmih dneh od uveljavitve tega zakona.

S prehodno določbo se podaljšuje rok za vložitev vloge oziroma izjave iz šestega odstavka 29. člena oziroma tretjega odstavka 38. člena ZIUZEOP.

40. Kakšna je obveznost delodajalca, ki prejema nadomestilo plače delavcem, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela, če delavcu preneha odsotnost iz razlogov višje sile?

Skladno s tretjim odstavkom 31. člena ZIUZEOP ima delodajalec obveznost, da v primeru, da delavcu preneha odsotnost iz razlogov višje sile, o tem obvesti Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje z dnem prenehanja odsotnosti.

Če delodajalec ne ravna skladno z zgornjo določbo, mora prejeta sredstva v celoti vrniti v trikratni višini.

41. Kakšne so spremembe v zvezi z obveznostjo vračanja prejetih sredstev iz naslova oprostitve plačila prispevkov za PIZ in nadomestila ter oproščenih prispevkov zaradi višje sile v primeru uveljavljanja koristi iz naslova poslovanja v letu 2020?

Glede na 40. člen ZIUZEOP-A se 99. člen ZIUZEOP spremeni tako, da poslej pri oprostitvi plačila prispevkov za PIZ in izplačilu kriznega dodatka po 33. čl. ZIUZEOP gre za avtomatizem, posledično pa iz razloga, ker pri tem ne gre za voljno ravnanje oziroma odločitev delodajalca, tudi ne nastopi obveznost vračanja v primeru, da je bil delodajalec v letu 2020 deležen koristi od poslovanja v letu 2020. Tudi te so spremenjene tako, da po novem zajemajo izplačila dobička, nakupe lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačila nagrad poslovodstvu oziroma delov plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 oziroma za leto 2020.²

Kar zadeva nadomestilo in oprostitvev prispevkov zaradi višje sile ZIUZEOP-A prav tako upošteva, da ne gre za posledice, nastale zaradi voljnega ravnanja delodajalca, zaradi česar tudi v tem primeru odpravlja nevarnost, ki jo je vzpostavljala ZIUZEOP, torej za delodajalce tudi v tem primeru ne bo nastopila obveznost vračila v primeru, da bi bil delodajalec deležen v prejšnjem odstavku

² Zaradi jasnosti tudi na tem mestu podajamo pojasnila predlagatelja ZIUZEOP-A k zakonodajnim spremembam:

Ureditev v 99. členu, ki ureja skupne pogoje za določena upravičenja in nadzor, se spreminja tako, da bodo pogoji odvisni od ravnanja delodajalca, na katera je imel možnost s svojim ravnanjem in načinom poslovanja vplivati. Iz tega razloga vračilo sredstev v primerih povračila nadomestila višje sile in oprostitve prispevkov iz tega namena ter v primeru delne oprostitve prispevkov za zaposlene v zasebnem sektorju ni več predvidena. Delodajalec na odsotnost delavcev iz višje sile ne more vplivati, temveč se ji mora prilagoditi, prav tako pa ne more vplivati na delno oprostitvev prispevkov iz 33. člena, ki je avtomatska, hkrati pa je tudi zavezan k izplačilu kriznega dodatka. S predlagano spremembo se jasno določi obdobje, v katerem in za katerega upravičenci ne morejo izplačati dobičkov, opraviti nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačevati nagrad poslovodstvu oziroma dela plače za poslovno uspešnost poslovodstvu oziroma morajo v teh primerih vrniti prejeta sredstva po ZIUZEOP. Prejeta sredstva morajo vrniti, če so navedena izplačila izplačana v letu 2020 in ne glede na to, na katero poslovno leto se nanašajo. Prejeta sredstva morajo vrniti tudi, če se navedena izplačila, izplačana po letu 2020, nanašajo na poslovno leto 2020. Primeroma izplačani dobički preteklih let v letu 2020 predstavljajo izpolnitev pogoja za vračilo prejetih sredstev po ZIUZEOP, enako tudi izplačani dobički leta 2020 v naslednjih letih. Subjekt, ki je uveljavil povračilo nadomestila plače delavcem na časnem čakanju na delo iz poglavja 1.1 tega zakona, oprostitvev plačila prispevkov na podlagi 28. člena tega zakona v povezavi s povračilom nadomestila plače delavcem na časnem čakanju na delo in na podlagi 38. člena tega zakona ali izredno pomoč v obliki mesečnega temeljnega dohodka, mora v primeru, da je od uveljavitve tega zakona prišlo do delitve dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 oziroma za leto 2020, vrniti prejeta sredstva, skupaj z zakonsko določenimi zamudnimi obrestmi po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (Uradni list RS, št. 11/07 – uradno prečiščeno besedilo), ki tečejo od dneva uveljavitve pravic iz tega zakona do dneva vračila. Prejeta sredstva mora vrniti po vročitvi odločbe, ki jo izda Finančna uprava Republike Slovenije. S predlagano spremembo drugega odstavka se določi rok, do katerega mora upravičenec obvestiti Finančno upravo Republike Slovenije o neizpolnjevanju pogojev za upravičenja po tem zakonu, in sicer do roka za predložitev obračuna davka od dohodkov pravnih oseb za leto 2020 oziroma za obdobje, ki vključuje podatke za obdobje drugega polletja 2020 (tu gre za primere, ko ima upravičenec davčno leto drugačno kot je koledarsko leto), oziroma do roka za predložitev obračuna davka od dohodkov iz dejavnosti za leto 2020. Subjekt, ki ni izpolnjeval pogojev, mora vrniti znesek prejete pomoči v 30 dneh od vročitve odločbe Finančne uprave Republike Slovenije. Po poteku roka za plačilo po odločbi do plačila prejete pomoči, se mu obračunavajo zakonske zamudne obresti po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (Uradni list RS, št. 11/07 – uradno prečiščeno besedilo),

S predlagano spremembo tretjega odstavka se zagotovi, da se delodajalce, ki uveljavljajo pravice, na katere nimajo vpliva, izključi iz obveznosti vračila, če delijo dobiček. Določi se pristojnost Finančne uprave Republike Slovenije za celovit nadzor nad uveljavljanjem pravic v zvezi s temeljnim mesečnim dohodkom, ter pravic iz drugega odstavka 28. člena, prvega in petega odstavka 33. člena ter 38. člena Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitvev njenih posledic za državljane in gospodarstvo. Finančna uprava opravlja nadzor nad uveljavljanjem pravic iz tega zakona v skladu z Zakonom o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNep, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZIF-H, 36/19 in 66/19), razen, če ta zakon ne določa drugače. Ta zakon določa drugače na primer glede višine zamudnih obresti, ki se po prvem in drugem odstavku tega člena zaračunavajo po Zakonu o predpisani obrestni meri zamudnih obresti, ne pa po Zakonu o davčnem postopku.

obravnanih koristi od poslovanja v letu 2020. Opozoriti pa je, da ostaja obveznost povračila v primeru nastopa okoliščin po 31. členu ZIUZEOP še vedno v veljavi.

42. Ali je vsak delodajalec dolžan sporočiti z vlogo na ZRZS glede odsotnosti delavca zaradi višje sile, če tudi ni upravičen do pomoči in četudi je ni koristil?

Če se delodajalec ne bo poslužil ukrepov iz zakona, potem nima nikakršnih obveznosti do Zavoda za zaposlovanje.

43. Ali je višja sila, če sem prejel odlok o zaprtju lokala ali gre za poslovni razlog?

»Če je možno iz vaših dokazil razbrati, da gre za čakanje na delo, bomo odločali o pravici iz razloga čakanja na delo, ker je zaradi zaprtja lokala nastal poslovni razlog. V primeru nejasnosti vas bomo pozvali k dopolnitvi vloge. Pojasnilo, da gre dejansko za poslovni razlog zaradi epidemije COVID-19, nam lahko pošljete tudi sami na naslov gpzrsz@ess.gov.si. Pri tem obvezno navedite številko svoje vloge (11065-...../2020).« **(Odgovor Zavoda RS za zaposlovanje, 20.4.2020)**

44. Kakšna dokazila delavcev o upravičeni odsotnosti zaradi višje sile morajo delodajalci priložiti k vlogi za uveljavljanje povračila nadomestila plače (v zvezi z 29. členom tč.4 novega mega zakona z dne 2.4.)?

Na to vprašanje nimamo enoznačnega odgovora. Menimo, da je precej nejasnosti kar zadeva uveljavljanje višje sile. V določbi 25. člena, ki glasi upravičeni delodajalec, je določeno, da pravico do povračila izplačanih nadomestil plače delavcem, ki zaradi višje sile ne morejo opravljati dela, lahko uveljavlja vsak delodajalec v Republiki Sloveniji, ki izpolnjuje pogoje iz 22. člena tega zakona in ki izjavi, da delavci dela ne opravljajo zaradi višje sile, ki je posledica obveznosti varstva otrok zaradi zaprtja vrtcev in šol in drugih objektivnih razlogov ali nemožnosti prihoda na delo zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami in zaradi tega prejemajo nadomestilo plače. V 29. členu je urejen postopek in način uveljavljanja povračila nadomestila plače in v četrtem odstavku je določeno: *»Vlogi iz prvega odstavka tega člena za delavca, ki zaradi višje sile ne more opravljati dela, delodajalec priloži izjavo iz 21. člena tega zakona, za katere pravilnost kazensko in materialno odgovarja, ter dokazila delavcev o upravičeni odsotnosti zaradi višje sile, ki je posledica varstva otrok zaradi zaprtja vrtcev in šol ali nemožnosti prihoda na delo zaradi ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami.«*

Iz pojasnil MDDSZ, ki so bila izdana 20. 3.2020, torej pred sprejetjem »mega korona zakona« je razvidno stališče MDDSZ glede višje sile, ki je po njihovem mnenju podana ob določenih predpostavkah v teh primerih. Treba je presojati v vsakem primeru posebej, na kar opozarja tudi MDDSZ. Kot je razvidno iz pojasnil, je tam zapisano: Pri presoji le-teh pa je v okviru elementa neizogibnosti in neodvrnljivosti dogodka treba med drugim presoditi in upoštevati, ali gre za otroka do vključno 5. razreda osnovne šole, ki potrebuje varstvo, možnost zagotovitve varstva s strani

drugega starša ali na drug ustrezen način, možnost drugačne razporeditve delovnega časa delavca itn. (glej Poglavlje 11. in 12.). Zakon pa teh kriterijev ne določa.

Vsekakor menimo, da je torej v vsakem posamičnem primeru treba posebej ugotavljati ali so podane predpostavke in seveda zahtevati tudi dokazila, ki to izkazujejo (npr. izjava delavca, izjava drugega starša,...).

Dne 16.4.2020 pa smo s strani Zavoda RS za zaposlovanje na našo pobudo prejeli dodatno pojasnilo (citiramo elektronsko pošto): »*Za ustrezno dokazilo se šteje pisna izjava delavca, podana delodajalcu ali izjava delodajalca samega, da mu je delavec navedena dejstva sporočil na (zanju) običajen način.*

Kot dokazilo za višjo silo šteje skenirana izjava delavca o nezmožnosti prihoda na delo zaradi varstva otrok, ukinitve javnega prevoza ali zaprtja mej s sosednjimi državami. V primeru, da delavec ne more skenirane izjave posredovati svojemu delodajalcu, zadostuje tudi skenirana izjava delodajalca, da ga je delavec obvestil o nezmožnosti prihoda na delo zaradi višje sile, z navedbo datuma, ko ga je delavec o tem obvestil in vrsto razloga (varstvo otrok, ukinitve javnega prevoza ali zaprtje mej s sosednjimi državami).«.

45. NOVO POJASNILO MDDSZ, prejeto 30.4.2020 – veza predhodno vprašanje: Delodajalci bodo za pravilnost svojih izjav kazensko in materialno odgovarjali, zato se sprašujemo, kje so kriteriji za odločanje v posamičnem primeru? Dne 20.03. ste podali pojasnila, kjer ste zavzeli stališče, da je zaprtje mej, šol, vrtcev, javnega prevoza, pod določenimi predpostavkami lahko višja sila, in zapisali, da navedeno pravico lahko uveljavlja en starš do vključno otrokovega 5. razreda. Sprašujemo kje je podlaga za takšno določitev? Zakon tega ne določa, in navaja npr. varstvo otrok, kar je nejasno. Otrok je oseba vse do 18 leta. (5. člen Družinskega zakonika - Po tem zakoniku je otrok oseba, ki še ni dopolnila 18 let, razen če je že prej pridobila popolno poslovno sposobnost) Na kakšen način in na podlagi katerih kriterijev bo delodajalec pravilno ocenil pogoje višje sile, da bo upravičen do povračila nadomestila zaradi višje sile?

Nadalje prosimo za pojasnilo, kaj je mišljeno z drugimi objektivnimi razlogi iz 25. člena interventnega zakona?

Razširjen strokovni kolegij za medicino dela prometa in športa je 27.3.2020 objavil seznam ranljivih skupin delavcev, ki se jih lahko izključi iz proizvodnega procesa, če niso izpolnjeni protiepidemijski pogoji. O umiku delavca iz proizvodnje zaradi zdravstvenih razlogov odloča zdravnik specialist medicine dela. Ali so to primeri drugih objektivnih razlogov?

Do kakšne višine nadomestila plače je upravičen delavec, ki iz prej navedenih razlogov ne more opravljati dela?

Pod predpostavko, da gre za navedene primere, kako naj delodajalci dokazujejo v tem primeru razlog višje sile – s potrdilom osebnega zdravnika ali zadostuje izjava delavca da je npr. sladkorni bolnik? Kakšno potrdilo naj torej delodajalci predložijo na Zavod za zaposlovanje?

»Odgovor MDDSZ: Kot navajate, je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v informaciji glede uveljavljanja pravic in obveznosti iz delovnega razmerja v času posebnih okoliščin

zaradi zmanjšanja širjenja koronavirusa SARS-CoV-2, ki jo je objavilo na spletni strani, zapisalo, da je odsotnost z dela delavca lahko pod določenimi predpostavkami upravičena zaradi nastanka višje sile. Pri presoji elementov višje sile (med drugim neizogibnost in neodvrtljivost dogodka) pa je treba upoštevati ali gre za otroka do vključno 5. razreda osnovne šole. Pri tem kriteriju se je ministrstvo oprlo na stališče Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, da osnovne šole na podlagi Zakona o osnovnih šolah zagotavljajo podaljšano bivanje za učence od 1. do 5. razreda.

Kot smo že zapisali v navedeni informaciji na spletni strani, je v vsaki posamični situaciji treba presojati prisotnost vseh elementov višje sile. Delavec pa naj v primeru nezmožnosti opravljanja dela zaradi varstva otrok delodajalca obvesti o relevantnih okoliščinah odsotnosti.

ZIUZEOP v 29. členu določa obvezne priloge k vlogi za uveljavljanje povračila nadomestila plače. V četrtem odstavku te določbe tudi dokazilo delavca o upravičeni odsotnosti z dela zaradi višje sile.

V okviru nemožnosti zagotavljanja varstva otrok ZIUZEOP določa tudi druge objektivne razloge. V okviru teh je mogoče presojati npr. nemožnost zagotavljanja varstva s strani starih staršev ali druge starejše osebe, ipd.

ZIUZEOP v 26. členu določa, da ima delavec v času, ko zaradi višje sile ne opravlja dela, pravico do nadomestila plače. Višino nadomestila plače ta zakon navezuje na ureditev nadomestila v višini, kot je določena z zakonom, ki ureja delovna razmerja, za primer nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga. To je v višini 80% povprečne plače za polni delovni čas iz zadnjih treh mesecev. Nadomestilo plače na podlagi ZIUZEOP pa ne sme biti nižje od minimalne plače v RS. (Odgovor MDDSZ, št. 1001-1114/2020/2 z dne 29. 4. 2020)«

KARANTENA

46. Ali lahko oddam vlogo za povračilo iz razloga karantene tudi za delavce, ki so tuji državljane?

Da, lahko. Po Zakonu o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (ZIU PPP; Uradni list št. 36/2020). je v tem primeru obvezna priloga kopija odločbe slovenskega ministrstva za zdravje. V kolikor vam delavec ne more posredovati te odločbe, lahko za tega delavca uveljavljate povračilo izplačanih nadomestil plače zaradi višje sile, ki je posledica zaprtja mej s sosednjimi državami po Zakonu o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP), Vaša vloga se bo štela za pravočasno za delavce, ki ste jih je razporedili na čakanje na domu od 13. marca 2020 dalje, če jo boste oddali v osmih dneh od uveljavitve tega zakona.. Prosimo, da spremljate dejanski datum uveljavitve zakona ZIUZEOP. Vlogo boste lahko oddali na portalu za delodajalce. Pred prvo uporabo se registrirajte: <https://www.zadelodajalce.si>. (Odgovor Zavoda RS za zaposlovanje 8.4.2020)

IZVRŠBA

47. Ali se izvršbe pri plači za marec še izvršujejo?

Izhajajoč iz 93. člena ZIUZEOP, ki določa, da se izvršilni postopki po ZIZ in postopki davčne izvršbe odloži izvrševanje teh sklepov z dnem uveljavitve tega zakona (*opozarjamo, da zakon še ne velja*) menimo, da se izvršbe za mesec marec še izvršujejo, seveda z dnem uveljavitve zakona pa ne več.

»(1) V izvršilnih postopkih, ki tečejo po ZIZ, se z dnem uveljavitve tega zakona odloži izvrševanje sklepov o izvršbi.

(2) V postopkih davčne izvršbe, ki tečejo po ZDavP-2, se z dnem uveljavitve tega zakona zadrži izvrševanje sklepov o izvršbi.

(3) Izvrševanje sklepov o izvršbi po prvem odstavku tega člena se ne odloži, če gre za izvršbo zaradi terjatve iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.«

Novi ZIUZEOP-A je dopolnil določbo na način, da se v 93. členu v prvem odstavku besedilo *»izvrševanje sklepov o izvršbi«* nadomesti z besedo *»izvršba«*.

V drugem odstavku se besedilo *»izvrševanje sklepov o izvršbi«* nadomesti z besedama *»davčna izvršba«*.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Izvršba po prvem odstavku tega člena se ne odloži, če gre za nujne zadeve, o katerih sodišče odloča tudi v času epidemije, ali če gre za izvršbo zaradi izterjave terjatev iz naslova zakonite preživnine in odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal.«